Brdem vojenským

Co jsou to vlastně **Brdy**? Slovo se odvozuje od slovanského „brdo“, což znamená protáhlý zalesněný vrch. Snad i souvisí s keltským výrazem „brid“, což je prostě pohoří.

Strašice, ob.ú			
Stroussbergova železnice. Na jižním okraji sídliště dochovalý až 3 m hluboký zářez délky cca 200 m. V této obci obnovil Strousberg chod dvou vysokých pecí v rámci příprav na zahájení provozu slévárny a válcovny. Zároveň dokončil stavbu železnice v obci jako součást železniční tratě Mirošov – Kařez. V obci byla část z celé vybudované železnice, která byla v provozu a vozila se po ní železná ruda k továrně. Na místě dnešního čp.297 byla konečná stanice s vozovou váhou.			
muzeum Stř. Brd	**0,2**		
V areálu bývalých kasáren. Sestává ze dvou budov a zahrady. Prvá je bývalá velitelská vila ve funkcionalistickém slohu a druhá specifický dřevěný typizovaný patrový kasárenský barák pocházející z 30. let minulého století. V objektu vily je zřízena stálá expozice, jež představuje Střední Brdy. Důraz je kladen na místní specifika, jako jsou tzv. lesní řemesla, historie místního železorudného a černouhelného hornictví, historie brdského železářství a prezentace výsledků lokálních archeologických výzkumů zaměřených především na archeologii středověku. V objektu je i prostor pro příležitostné výstavy. Kasárenský barák prezentuje historii vojenství ve vztahu k vývoji dnešního Vojenského újezdu Brdy, s nímž Strašice bezprostředně sousedí, se všemi pozitivy i negativy této zvláštní enklávy. Jedno podlaží je upraveno jako specifická ubytovna s osmnácti lůžky a sociálním příslušenstvím, autenticky upravených na způsob vojenské nocležny z období první republiky.			
Na venkovní ploše mezi oběma budovami vznikne stálá geologická expozice se zastoupením hornin Středních Brd s vysvětlivkovými panely lokálních geologických a geomorfologických poměrů a historické geologie. Minigeopark bude doplněn výsadbou arboreta charakteristických druhů původních brdských dřevin. Druhá venkovní plocha bude zasvěcena vojenské historii na Brdech, především v podobě exponátů. Výhledově se předpokládá i vytvoření experimentální venkovní plochy, kde by měly být představovány a ověřovány historické technologie (např. pálení uhelných milířů, kolomazná pec, výroba mýdla z dřevěného popela - flusárna, vlčí pec, galejní pec apod.). Úterý - neděle: 10,00 - 12,00 a 13,00 - 17,00			
muzeum dopravy	**0,5**	**0,7**	NS doleva, tankovka na tělese Stroussbergovy železnice
Nachází se zde tři expozice: expozice vozidel a zastávkových označníků, expozice technologických celků a příslušenství dopravya. Muzeum je prozatím přístupné jeden víkend v měsíci, vždy o předem vyhlášených termínech od dubna do října od 10. do 17. hodiny.			
Tisý ryb.	**1,1**	**1,8**	
Stroussbergova železnice, na okraji rybníka násep s prohlubněmi po pražcích, tvořícího hranici mezi břehovým porostem a polem.			
Na Dlouhé	**1,2**	**3**	
Kolenská cesta	**0,3**	**3,3**	
Chlukov, odb.	**1,6**	**4,9**	
Chlukov, hrad ?	**0,8**	**5,7**	
Hrad Chlukov lze spojovat více lokalit – všechny s velkou dávkou nejistoty. Už A. Sedláček spojoval toto jméno s vrcholem Lipovsko. V. Švábek a J. Anderle zde provedli povrchový průzkum – našli zde spíš stopy po hledání (a možná i těžbě) železné rudy a po výrobě dřevěného uhlí v milířích.Na okraji skály trempy vytesaný nápis „Brdy“ a hned vedle **brdská vločka** - symbol Brd.			
Klabava	**0,7**	**6,4**	nějak dolů na cestu

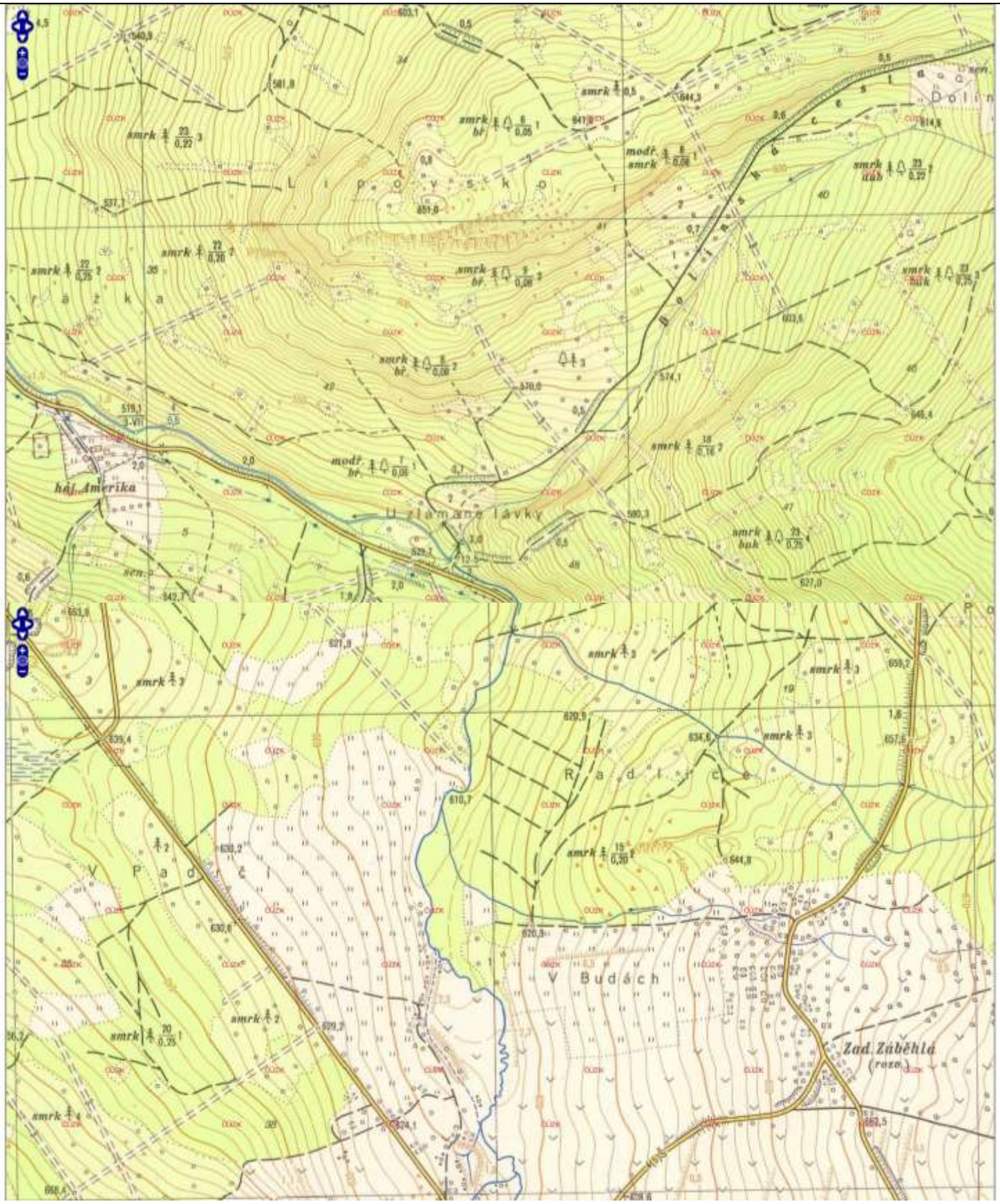

U zlámané lávky	**0,6**	**7**	
Tři Trubky	**0,5**	**7,5**	

V letech 1888 až 1890 si jej nechal vystavět dobříšský kníže- hrabě Jeroným Colloredo-Mannsfeld , jemuž patřily zdejší lesy a jenž vlastnil tuto část Brd spolu s panstvími Dobříš a Zbiroh. Objekt se původně nazýval "zámeček U tří trubek" podle hájovny, která byla odsud vzdálena asi dva kilometry. Někdy byl nazýván též "Amerika" a to podle jiné hájovny, která se nalézala v údolí směrem k obci Strašice. Mezi první a druhou světovou válkou byl objekt označován jen jako "Lovecký zámeček" případně s dovětkem "u Tří jelenů". Celý objekt byl určen k reprezentačním účelům, byl vybaven loveckými trofejemi, malbami a rytinami s loveckými výjevy, měl vlastní vodárnu a vodní elektrárnu. Okolní lesní přírodní park byl osázen vzácnými exotickými dřevinami. Po vytvoření vojenského prostoru a střelnice došlo k přemístění většiny sbírek na zámek Dobříš, ovšem zámeček nadále sloužil k reprezentačním účelům. Ve 30. letech 20. století zde krátkou dobu pobýval prezident Tomáš Garrigue Masaryk , v roce 1938 pak i jeho nástupce Edvard Beneš . Během německé okupace a především pak po roce 1942 (prakticky až do května 1945) zde pobýval polní maršál Walter von Brauchitsch. Po roce 1948 nadále sloužil objekt k ubytování generálů a pohlavárů z ministerstva obrany a vlády. V osmdesátých letech dvacátého století prošel zámeček úpravami podle projektu Ing. arch. Chvojky z Vojenského projekčního ústavu. Stylová budova byla obklopena přístavbami, zděné části byly opatřeny břízolitovou omítkou. Vtěsné blízkosti cesty (pod malým rybníčkem)se nachází o samotě stojící roubená budova (ve velmi špatném stavu, rok 2015) - bývalá **malá vodní elektrárna**. Ta byla v minulosti funkční a dodávala do zámečku elektřinu. Naposledy byla modernizována v roce 1936.

cesta Josefka	**0,2**	**7,7**	
Za císaře Františka Josefa I. (1830-1916) byla stará východní část cesty zrekonstruována, byl vystavěn přechod potoka a nová celá západní polovina.			
most přes Klabavu	**2,2**	**9,9**	dále podél potoka
přítok, potok zleva	**1,2**	**11,1**	

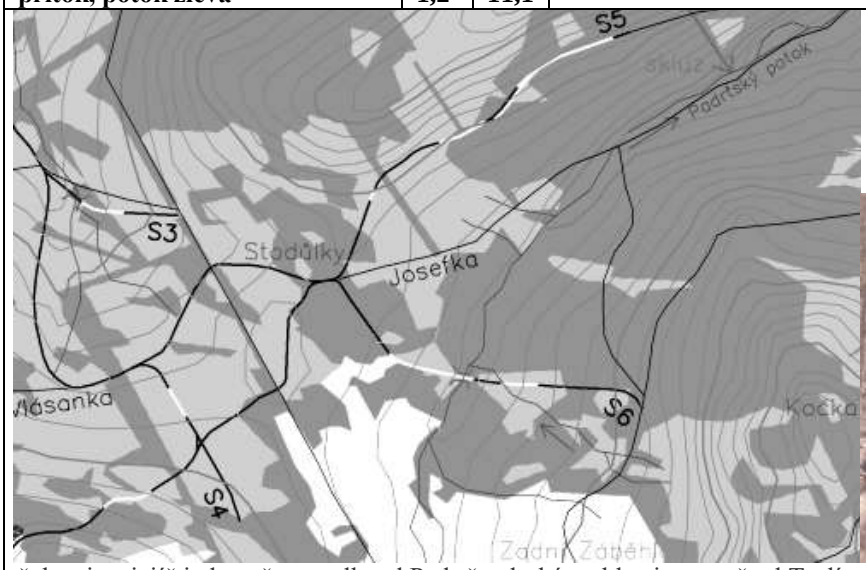

Kolvínka.V zimě 1939/1940/41/42 se přes Brdy přehnaly vichřice a nadělaly obrovské škody. Pro zpracování dřeva byl v Kolvíně zřízen pracovní tábor. Těžbou dřeva byla pověřena německá firma „Wilhelm Fischer“ Pro svoz dřeva z oblasti Padrtě na pily v Mirošově byla postavena úzkokolejná

železnice, jejíž jedna větev vedla od Padrtě a druhá z oblasti severně od Teslína. Hlavní větev vedla z Mirošova k Padrti a Zadní Záběhlou. Začínala v areálu pily na okraji Mirošova v nadmořské výšce 473 m.n.m. Pokračovala dále údolím Skořického potoka a stálým stoupáním se vyšplhala až do výšky 532 m.n.m.

rybník Ledvinka	**0,8**	**11,9**	býv. Preisova pila
rybník Gricák	**0,4**	**12,3**	býv. hamr
rybník Šindelka, křižovatka	**0,3**	**12,6**	
rybník Výtažník	**0,5**	**13,1**	býv. Vrtíškův mlýn
Dolejší Padrťský ryb.	**0,3**	**13,4**	
V aleji	**0,8**	**14,2**	

Skládala se ze dvou částí - „horní” **Padrtě** s kapličkou při západním konci hráze Dolního padrťského rybníka a „dolní” Padrtě roztroušené podél cesty do Strašic na levém břehu Padrťského potoka. Souběžně s Padrťským potokem tekl náhon, poháněj ící hamry a mlýny. Na náhonu byly čtyři nádržky - první poháněla Vintíškův mlýn (původně hamr), druhá Šindelku (původně též hamr), objekt pod třetí nádržkou byl ještě v 1. pol. 20. stol. označován jako hamr, byť poslední hamr v Padrti údajně dotloukl roku 1867, pod čtvrtou nádržkou se nalézal Preisův (Kulovaný, Jelínkův, Padrťský) mlýn s pilou. O samotě severozápadně od Vrtíškova mlýna stávala nová obecní škola. Dochovány jsou všechny čtyři nádržky a **zříceniny Vintíškova mlýna**. Z ostatních budov nezbylo zhola nic, zničena byla i socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1757, která stála na hrázi Dolního Padrťského rybníka

Ves byla založena v polovině 16. stol. na panství Mirošov. Původně se nazývala Waldorf, jméno Padrť zde však v té době již existovalo, minimálně jako označení rybníků (někdy se spekuluje i s možností, že to je jméno starší zaniklé vsi), a bývá odvozováno buď od polámaného dříví, nebo od drcení železné rudy. Patřila k panství Mirošov. Pravděpodobně od počátku vznikla jako středisko místního železářství, k jeho rozvoji však došlo ve 2. pol. 17. stol. a vrchol byl v 18. stol. kdy zde fungovala vysoká pec (pravděpodobně bezprostředně pod hrází Padrťského rybníka - zrušena a rozbořena 1817) a pět hamrů. Na konci 19. stol. měla obec 65 popisných čísel a téměř 600 obyvatel. Ve 20. letech 20. stol. něco málo přes 300 obyvatel. V letech 1940 - 1945 se stala Padrť součástí vojenského prostoru. Ves byla z větší části vystěhována, zůstat mohli pouze lesní dělníci. Po roce 1945 byla zdevastovaná ves opravena (cca 150 obyvatel). V roce 1952 byla opětovně vysídlena a následně srovnána se zemí. Jako poslední byla zbořena budova lesovny, která stála ještě v roce 1968. Pomník padlým v 1. sv. válce přemístěn do Skořic..

Hořejší Padrťský rybník	**0,9**	**15,1**	

Padrťské rybníky byly založeny někdy mezi lety 1550 až 1565, sloužily jako zásobarna vody pro účely železářství. V Padrťské soustavě byly sběrné strouhy dlouhé 38 km. Původní výměra Horního měřila 115 ha, dnes ji z mapy odhaduji na 84 ha. Původní výměra Dolního byla 66 ha, dnes ji z mapy odhaduji na 29 ha - do rozlohy počítám pouze volnou hladinu bez bažin. Spodní Dolní (Dolejší) rybník je dost mělký a zarostlý rákosem, pro ptactvo ideální.

Klášter Teslíny a zpět	**2,4**	**-**	

První datovaná zmínka o existenci baštinského probošství je z roku 1385 (Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV). Skromné dřevěné provizorium kostela bylo ve 14. století nahrazeno kamenným jednolodním gotickým chrámem, který byl ústředním objektem areálu probošství. Jeho zasvěcení sv. Janu Křtiteli je však známo pouze z tradice, založené na vyprávění Václava Hájka z Libočan. Kostelík byl dlouhý asi 51 m a široký 12m, s odsazeným kněžištěm. Klášter i vsi zanikly na počátku husitských válek, patrně r. 1421. Dnes jsou zřetelné jen základy hlavní budovy.Ještě roku 1888 stála uprostřed malé mýtiny polozřícenina kostela sv. Jana Křtitele. Na Zlatém potoce, jehož voda se zlatě leskla od plovoucích kousků slídy, bylo vybudováno několik rybníčků. V nich byly zcela jistě chovány ryby, bez nichž si středověký klášter nedovedl výživu svých obyvatel představit. Dva rybníčky byly v nedávných letech obnoveny.

rozc. u Padrťského ryb.	**1**	**16,1**	

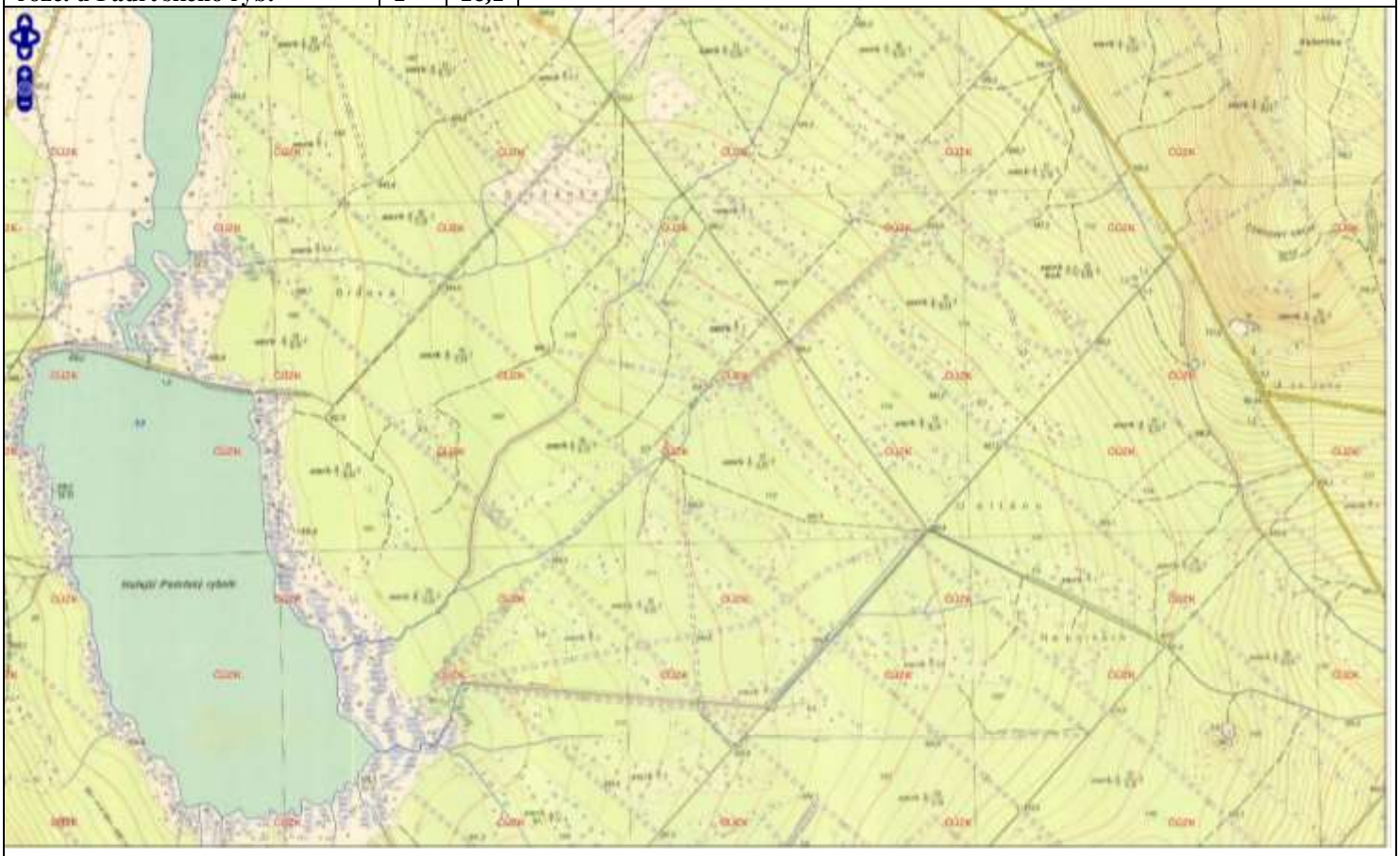

U studánky, rozc.	**1,1**	**17,2**	
Gangloffův náhon	**1,2**	**18,4**	

Umělý vodní tok zamezoval odtoku části vod z Rožmitálského panství do panství Zbirožského. Voda byla v 19. století (doba boomu

zpracování železné rudy) velmi potřebným artiklem a tehdejší hutě a hamry na podbrdsku jí potřebovaly ohromné množství. Stavba je dlouhá přibližně 2 kilometry a podle jejího projektanta a stavitele se jí říká Gangloffův náhon.

Začíná asi půlmetrovou šířkou, stavba je velmi jednoduchá, jedná se o prostou rýhu v terénu bez jakékoliv vyzdívky. Po několika stovkách metrů se kanál začíná mírně rozšiřovat a přibírá vodu nevýrazných stružek. Za malým lomem na kámen se na pravé straně nachází výrazný odval **starého dolu** i s jámou, která bývá ve vlhčích obdobích zaplavená vodou. O pár metrů dále po proudu kanál přibírá další vodu. Koryto tohoto přítoku je opatřeno zbytky výdřevy, je 7 metrů dlouhé. Vodu odvádí z veliké jámy, opatřené opět výdřevou, tentokráte však úctyhodných rozměrů 2 x 2.5 metru, sahající do hloubky asi 1.5 metru. Ta jáma s výdřevou je totiž dědičnou štolou železnorudných dolů pod **Červeným vrchem**. Důl již není možné navštívit, neboť šachty, nacházející se asi 200 m nad cestou, jsou zcela zasypány. Ještě kol. r. 1850 se na úpatí Červeného vrchu (714 m) dobývala železná ruda - krevel a hnědel, a to **šachtou za Sv. Trojicí**, z níž pak vedla odvodňovací štola pod silnicí, kde vytvořila vydatný pramen a do stran byly raženy další štoly až 375 m dlouhé. Historické prameny uvádějí, že rudná žíla zde měla mocnost až 1 m, ale brzy se vytratila. Údajně zde, ve štole zvaná Kateřinská, nastal závaly, při němž zahynulo množství horníků.

Pod Hubertkou	**1,9**	**20,3**	žlutá
býv. kasárna	**0,4**	**20,7**	

Na západním svahu Prahy stála něm. kasárna pro 120 vojáků a 42 spojovatelek. Dnes na tomto místě najdeme suterénní část budovy jídelny s garážovými vraty. V současnosti je tento objekt využíván jako tzv. "sněžná jáma. V okolí se nachází další terénní nerovnosti, zbytky cihel a plechů. Původní kasárna vyhořela v roce 1945 .

Praha, rozc.	**0,4**	**21,1**	
Pegasus-Y, něm. radar a zpět	**0,6**	**21,7**	

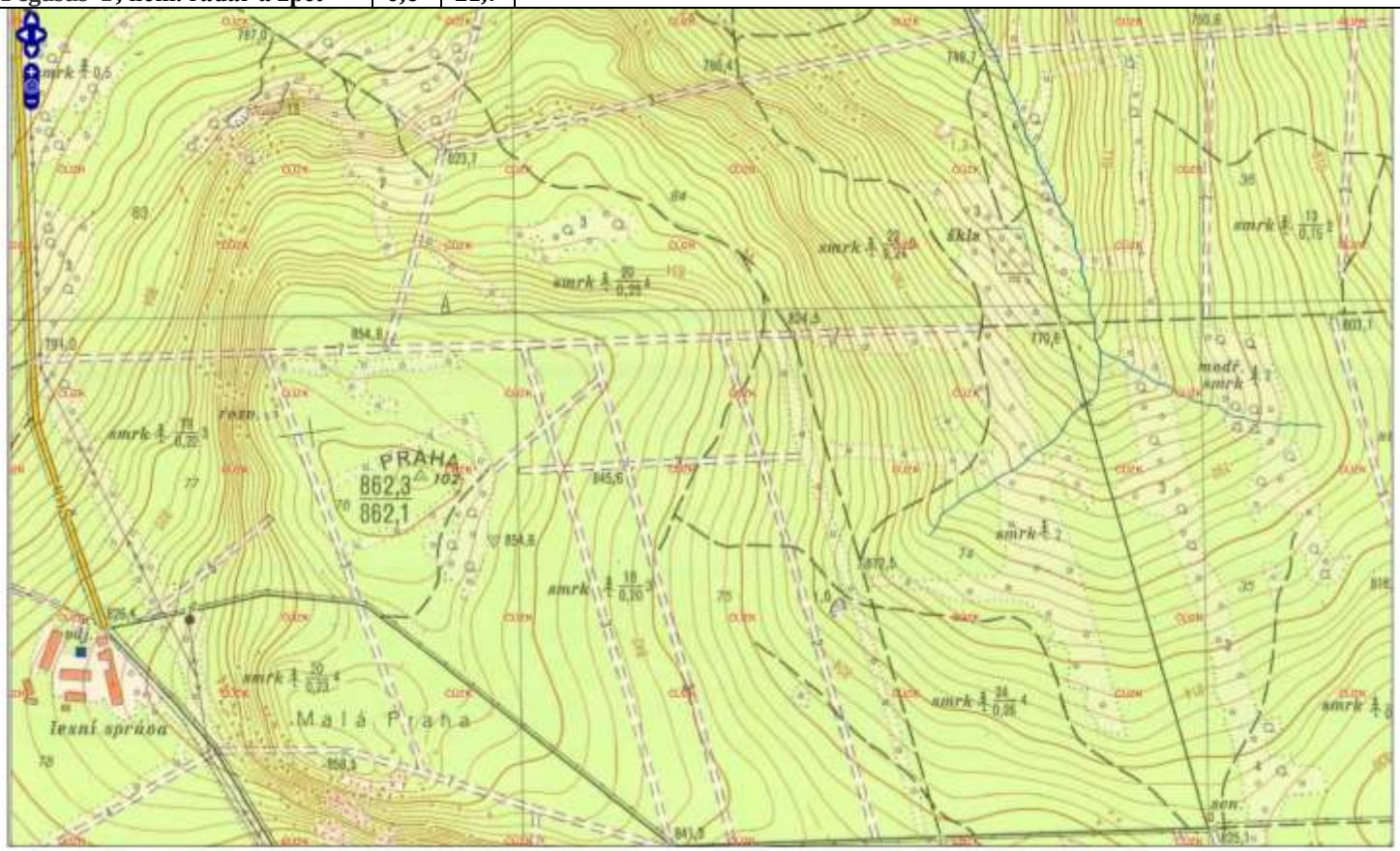

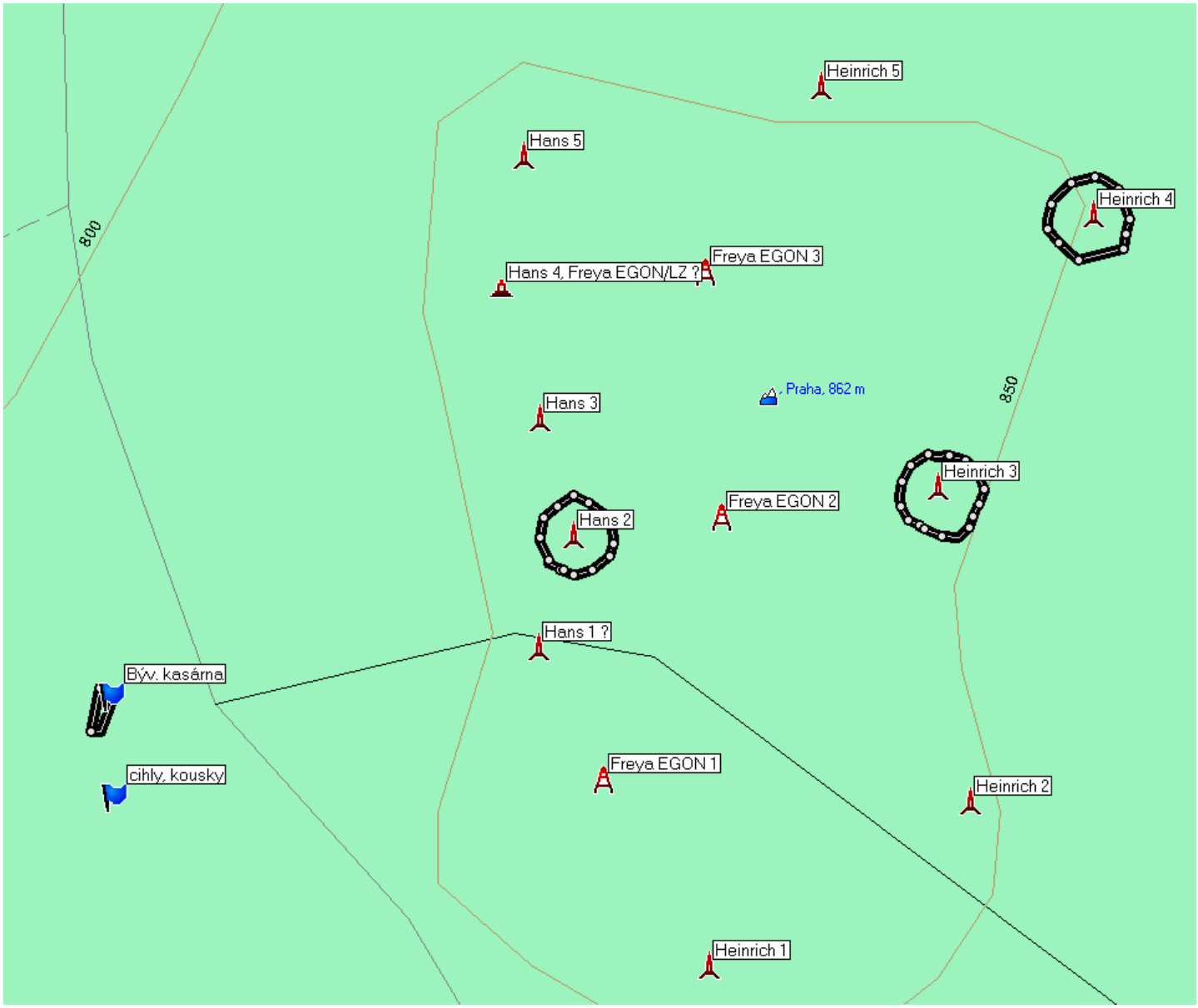

V roce 1941 byla v prostoru střelnice Brdy, nesoucí jméno **Truppenübungsplatz Kammwald**, zahájena výstavba impozantního radiolokačního zařízení, představujícího ve své době vrchol technologických možností na poli vysokofrekvenční elektroniky.

Při výstavbě stanice bylo zřejmě využito skutečnosti, že druhý nejvyšší vrchol Brd má poměrně rovné temeno obdélníkového tvaru o rozměrech přibližně 800 na 600 metrů. Přírodní podmínky, spolu s umístěním v méně exponované části vojenského cvičiště, tedy přímo nahrávaly výstavbě jedné ze stanic tak zvané linie „Y“, tedy sítě zaměřovacích stanovišť sloužících k navigaci německých denních a především nočních stíhačů. O vhodnosti zvoleného místa ostatně svědčí to, že se po válce československá armáda pokoušela uvést poškozené kořistní zařízení zpět do provozu (byť marně) a později využívala aspoň infrastrukturu základny.

Stanice nesla název **Pegasus-Y** a byla vybavena pěti až sedmi komplety pro goniometrické zaměřování a postupně doplněna třemi až čtyřmi radiolokátory typu Freya EGON, které představovaly další vývojový krok a reakci na spojenecké rušení kompletů „Y“. Pozastavme se na chvíli nad technickou stránkou fungování těchto pozoruhodných stanic. Jeden komplet „Y“ se skládal ze dvou zařízení. Prvním **byl měřič vzdálenosti** nazývaný **„Hans E-Mess Gerät“**, druhým pak goniometrický **zaměřovač schopný určit směr**, kterým se letadlo nalézá, pod názvem **„Heinrich Peiler**“. Z údajů o směru a vzdálenosti bylo možné určit pozici letounu, přičemž dosah signálu činil přibližně 300km, úhlová přesnost pro určení směru cca 1° a vzdálenost byla změřena s přesností na 300m. Dohromady se tento celek v terminologii Luftwaffe nazýval „Y-Bodenstelle FuSAn 733“ a používal rozsah frekvencí 38,4 – 42,4 MHz.

Zařízení Hans odvysílalo „měřící tón“, na základní společné frekvenci pro komunikaci s celou formací (Gemeinschaftswelle). Na palubě zaměřovacího, či přesněji řečeno zaměřovaného letounu byl tento tón podroben pomocí upravené vysílačky retranslaci a vysílán na měřící fekvenci (Y-Messwelle), která byla oproti základní společné frekvenci o 1,9MHz níže. Proto se zřejmě z pohledu zaměřovačů tyto frekvence někdy označovaly jako „Obere Welle“ - od zaměřovače k letounu a „Untere Welle“ - od letounu zpět k zaměřovačům. Signál na měřící vlně byl zachycen jak měřičem vzdálenosti Hans, tak i zaměřovačem Heinrich a na základě jejich údajů byl vypočtena dosti přesná poloha letadla a tedy i celé stíhací formace, za předpokladu že se tato držela pohromadě.

Heinrich peiler, "lehká verze"

Hans E-Mess Gerät, rovněž v menší verzi

Freya EGON I (verze II by měla obě antény blíže u sebe)

Jeden komplet „Y“ může naráz sledovat jeden zaměřovaný letoun a tedy jednu stíhací formaci. V praxi bylo dosahováno i vyšších počtů letadel na jeden komplet, ovšem formou jakéhosi organizačně složitého „multiplexu“, zahrnujícího přepínání transceiverů v letadlech mezi hlasovým a měřicím režimem ve vzájemné koordinaci. Zjednodušeně řečeno, využívalo se toho, že letadlu stačí zjistit svoji polohu „jednou za čas“.Kromě výše popsaných nepřehlédnutelných zbytků vojenských zařízení nacházíme na Praze celou řadu drobnějších připomínek základny. Jedná o různé zemní úpravy, zákopy, jednoduché protiletadlové kryty či zbytky oplocení, evidentně částečně elektrifikovaného. Postavení flaků se zatím určit nepodařilo, otázka je, zda po nich něco zůstalo.

U Čakovy vyhl.	**0,2**	**21,9**	

Jižní okraj vrcholu Praha je zakončen prudkým svahem s kamenným mořem. Najdeme zde vrcholovou knihu a teploměr. Je zde i obrázek panorámatu, kde jsou zakresleny všechny viditelné vrcholy včetně alpského hřebene. Z vrcholu je vidět rožmitálská kotlina a zalesněné vrcholy jižních Brd. Za dobré viditelnosti je vidět souvislé pásmo Šumavy od Kletě až po dvojitý vrcholek Ostrého.

býv. bouda U sv. Jana	**1,3**	**23,2**	zřícenina

Před 130-ti lety! se v lesní boudě u Sv. Jana měřily klimatologické a meterologické údaje, v Brdech to byla pravděpodobně nejvýše položená měřící stanice.

rozc. u sv. Jana	**0,1**	**23,3**	
Pod Plešcem	**1,3**	**24,6**	přístřešek
Skelná Huť	**3,6**	**28,2**	studánka, přístřešek

Sklářská huť zde byla založena v r. 1749 T. M. Adlerem z nedalekých Hutí pod Třemšínem. Popudem k jejímu založení byla existence rozsáhlých polomů způsobených větrou smrští. Úspěšný sklářský podnikatel Adler si za roční poplatek pouhých 60 zlatých (1 zlatý Florin=11,7 g stříbra, dnes zhruba 140 Kč?) od knížete Colloredo-Mansfelda tento poškozený les na 24 let pronajal a zřídil zde svojí druhou sklárnu. Smlouva byla výhodná pro obě strany. Adler měl zabezpečený přísun levného dřeva, kterého sklárna spolykala denně několik tun, knížeti ubyla starost se zpracováním odlehlých polomů, ve kterých hrozilo přemnožení škůdců. Kromě dřeva potřebovala sklárna také vodu, což Adler vyřešil vykopáním příkopu, kterým přiváděl vodu z pramenišť Litavky mezi Brdci a Košem do malého rybníka v blízkosti huti. Akumulovaná voda pak poháněla dvě stoupy připravující skelnou směs. Třetí stoupa byla zřízena na Pilském potoce pod dva kilometry vzdáleným starým Pilským rybníkem. V roce 1770 převzal provozy syn Tobiáš Rafael Adler. V provozu byla sklárna celkem 34 let, po jejím zrušení odcházejí Adlerové na Šumavu. Po zrušení sklárny zde byla postavena myslivna, která si ale ponechala jméno po původní skelné huti.

Zavírka, rozc.	**1,4**	**29,6**	skalní jehla,paleontologické naleziště, hradiště

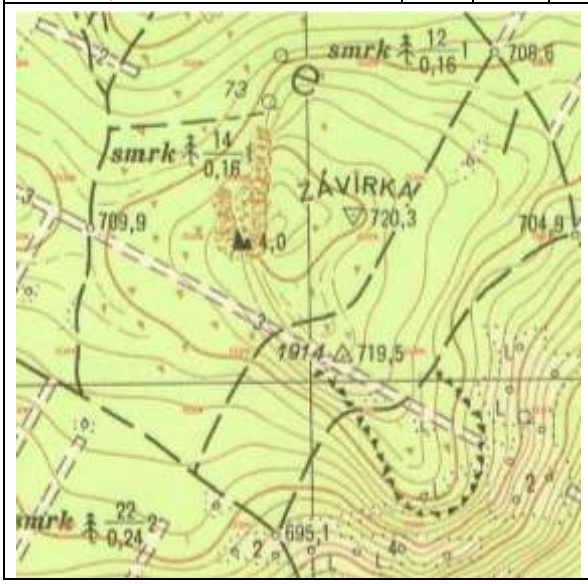

Nevýrazné zbytky patrně pravěkého hradiště. Opevnění v podobě kamenitého valu různého stupně dochování vede po celém obvodu kopce. Ohrazená plocha je protáhlá ve směru severozápad - jihovýchod. V nejdelší ose dosahuje 215 m, šířka se pohybuje od 80 – 92 m. Hradiště se nachází v jižní části vrcholového prostoru Zavírky s nejvyšším místem 719,6 m.n.m. Ohrazená plocha dosahuje 1,68 ha a délka obvodového opevnění čítá 538 m. Opevnění je na jihozápadní a jižní straně přiloženo k terénní hraně vrcholové části Zavírky. Terén na východní straně jen mírně klesá a na severní straně prochází kamenitý val po úplně rovině. Val je nejlépe patrný podél lesa na jihozápadě a především na jižní straně v lese, v místech, kde se stáčí z jihovýchodního směru k východu. V těchto místech dosahuje oproti vnitřní straně až 1m výšky, destrukce na vnější straně je až 5 m dlouhá s převýšením nepřesahujícím 2 m. V jihovýchodním průběhu se téměř vytrácí, patrný jako 0,5 m vysoký kamenný val je v prostoru mladého lesa v severovýchodní části obvodu. Severní část utrpěla při nedávných lesních pracích, po kterých zde zbyla holina a val zde dosahuje výšky maximálně 20 cm. Po jeho stočení k jihozápadu opět vstupuje do zalesněného prostoru a dosahuje výšky až 0,5 m. Na dvou místech (na západní a východní straně) ho přetínají současné cesty. Hradiště se podobá fortifikacím z pozdní

doby bronzové, či pozdní doby halštatské. Celoobvodový kamenný val je patrně pozůstatkem kamenné zdi, která jen těžko přesahovala šíři 1,5 m a podle množství kamenné destrukce nelze předpokládat příliš velkou výšku. Snad sloužila jen jako základna pro dřevěnou nástavbu (palisádu?).

U Pilské stud.	**0,8**	**30,4**	
studánka Pilka	**0,1**	**30,5**	
rozc. Čihadelská cesta	**0,9**	**31,4**	vpravo

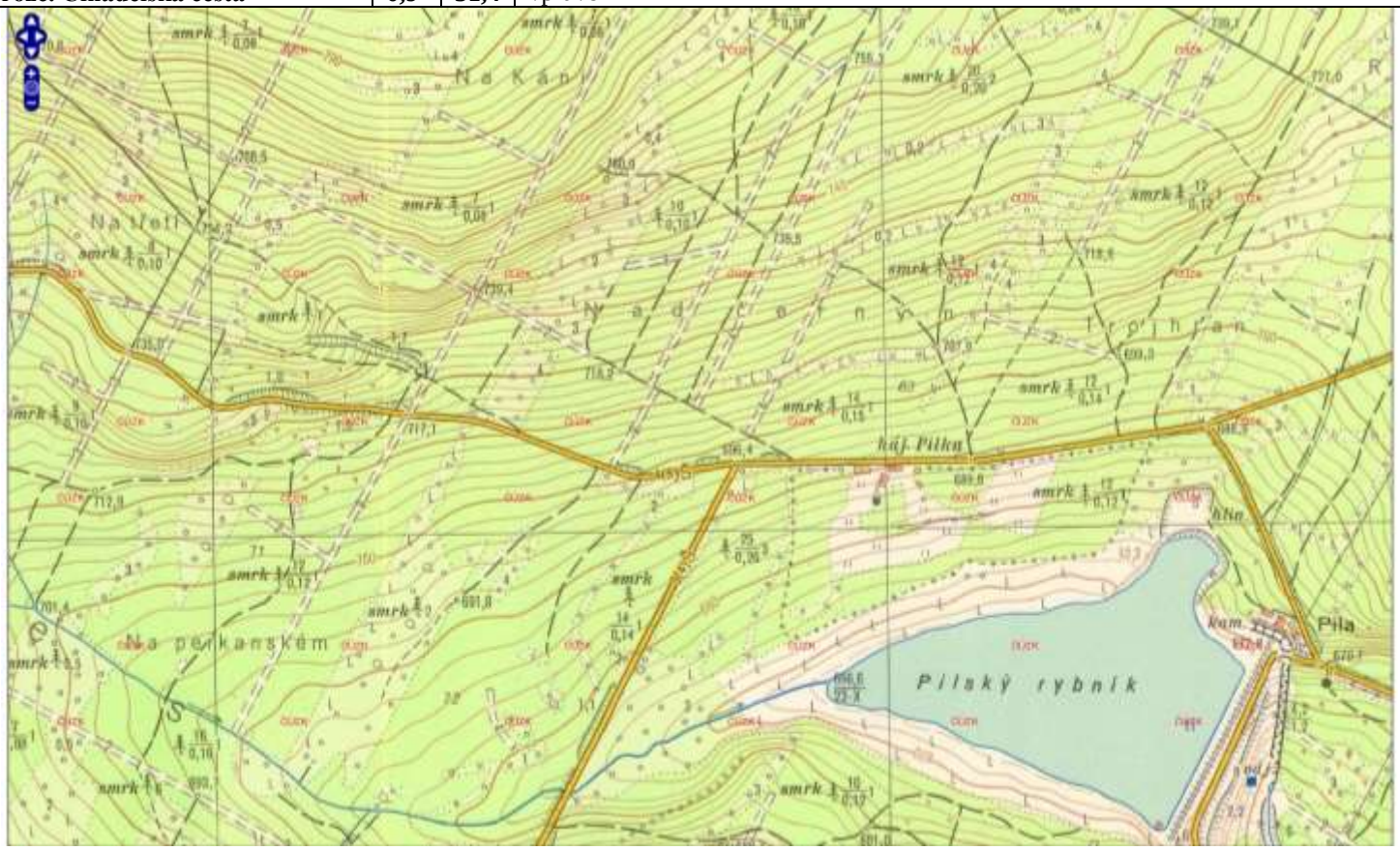

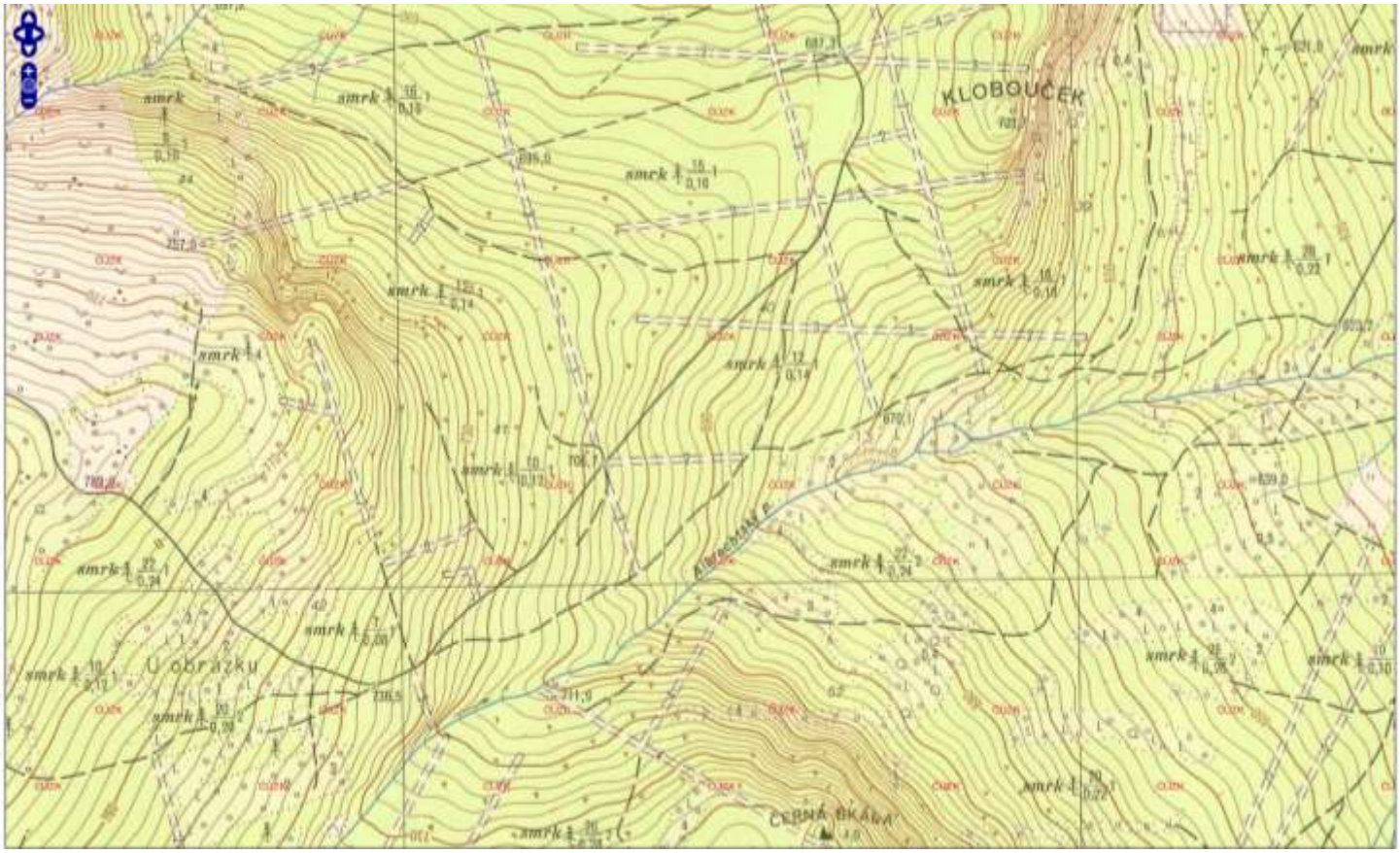

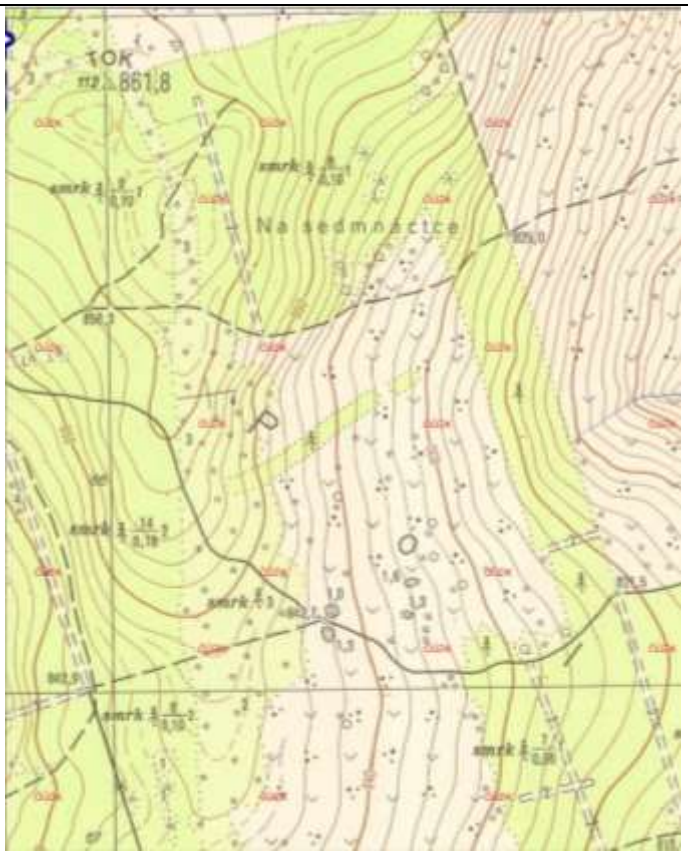

Carvánka	**2,9**	**34,3**	studna, srub, přístřeší

Lovecká chata, postavená nedaleko místa někdejší myslivny Carvánka na Toku. Tehdy se jednalo o nejvýš vybudované sídlo ve vnivřních Čechách (cca 850m n.m.).V hájovně Carvánce na Brdském vrcholu Toku až do léta roku 1931 žili manželé Boučkovi. Potom jí odkoupil lesní dělník který ji rozebral a znovu postavil ve Strašicích kde stojí dodnes . Věrnou kopii hájenky postavil v Těních jistý milovník Brd a myslivosti přesně podle plánů originálu ze Strašic, který velmi pečlivě dbal na dodržení původních prvků stavby a proto mu to trvalo 3 roky.

Tok 865 m	**0,4**	**34,7**	poblíž ohniště - kempík

Tok je nádherný! Z jeho plochého vrchu je slušný výhled směr Příbram, lze uvidět Octárnu i Svatou Horu. Na druhou stranu je možno spatřit Valdek a hřeben Koníčka. Na obzoru potom kopce Křivoklátska a v případě dobré viditelnosti i Krušné hory a České středohoří. Projekt dělostřelecké střelnice v Brdech schválila vláda dne 19.2.1926. Během roku 1927 uskutečnil Vojenský zeměpisný ústav přesné vyměření území. 15.1.1928 byly vykoupeny všechny pozemky vojenskou správou . Na dopadových plochách mělo být vykáceno celkově 11,7 km2 lesa. Tok byl vykácen jako poslední dopadová plocha, po Jordánu a CP Brda. Skalní podklad vrcholové plošiny Toku tvoří monomiktní pískovce a slepence holšinsko-hořického souvrství, příklad předčtvrtohorního peneplénu .Jméno tohoto vrchu se nejpravděpodobněji vykládá ze slova- téci (vodní pramen?).

cesta Aliance	**1,5**	**36,2**	cesta Travěnka, **prvorepubliková pozorovatelna**

Je 8 kilometrů dlouhá a nechal jí vybudovat Jeroným Colloredo – Mansfeld. Důvodem její výstavby mělo být propojení stávajícího panství Dobříš s nově získaným velkostatkem Zbiroh, který odkoupil od zkrachovalého podnikatele Stroussberga. Protože jejím úkolem bylo spojit obě území vlastněná Mansfeldy, dostala jméno Alliance, což ve francouštině znamená spolčení, jednotu.

Houpák 794 m	**0,9**	**37,1**	

Vrchol Houpáku je zároveň jedno z míst s nejkrásnějším výhledem v Brdech. Nebýt masivu Toku a Jordánu na jihu a jihovýchodě, poskytoval by téměř panoramatickou podívanou. Takto se z jeho vrcholu můžete kochat pohledem na celou východní a severní část Brd, včetně Hřebenů, Křivoklátsko a při dobré viditelnosti i na Krušné hory.
Soustavné odlesňování a vypalování ploch během využívání vojáky změnilo tuto oblast v unikátní ekosystém. Kvetoucí vřesoviště jako někde ve Skotsku zbarví na konci léta celý kopec do fialova a vytvoří tak úchvatnou scenérii. Kromě vřesu tu rostou také borůvky a brusinky, řada druhů mechů, lišejníků, kapradin a travin. Sem tam nad bylinné patro vystupují solitérní břízy, modříny, smrky nebo borovice. Na vrcholu se nachází někdejší **pozorovatelna pro řídícího střeleb**. Ta byla vybudována Němci během 2. světové války. Malý pozorovací objekt s jednou vnitřní prostorou doplněnou vstupní chodbou. Ze tří stran opatřen zemním záhozem, orientace přibližně k západu. Dochovaly se plechové dveře. Zajímavá je stopa po zásahu na čelní stěně

rozmrsklé 36-tky	**0,2**	**37,3**	

Stavba všech čtyřech objektů v Brdech byla svěřena dne 21. září 1936 stavební firmě Zdeněk lakomý, Praha 21. Zatímco oba cvičné objekty byly zbudovány na kulometné střelnici Bahna u Strašic, pro dvojici zkušebních pevnůstek (V. a VI.) bylo vybráno stanoviště na hraně svahu, několik stovek metrů od týlové strany zkušebního srubu CE Jordán, vybudovaného jehož stavba byla v té době dokončena. K praktickým střelbám na jeden objekt bylo přistoupeno až v polovině následujícího roku. Střílelo se horní skupinou úhlů z 15 cm hrubé houfnice vz. 25, přičemž druhá zbraň tohoto typu byla v záloze. Zarážející je skutečnost, že z celkem 400 vystřelených nábojů jen dva dopadly do blízkosti obou objektů. Nebylo to však způsobeno nízkou kvalitou zbraně, či nezkušeností

obsluhy, ale především tím, že objekt na vzdálenost 5600 metrů poskytoval jen velice malý plošný cíl. Jediným viditelným výsledkem kanonády byla poškozená čelní stěna a ještě dnes patrné množství rozměrných kráterů v okolí... Poškození byla již krátce na to opravena při budování dvojice nedalekých řopíků a v objektech mohly nadále probíhat zkoušky vnitřního vybavení, výzbroje a výcvik posádek. Během okupace byly však oba objekty, spolu s "Jordánem" doslova rozstříleny v rámci výcviku Německých dělostřelců a jejich trosky sloužily zřejmě jako cíl i v letech poválečných, což se promítlo do jejich dnešního stavu. Zatímco z objektu VI./C se dochovalo poměrně zachovalé torzo, z jeho souseda - V./A zbyly jen rozvrácené betonové trosky. Nejlepší přístup k jejich troskám je přímo přes terén cílové plochy od pěchotního srubu CE "Jordán".

CE Jordán	**0,1**	**37,4**

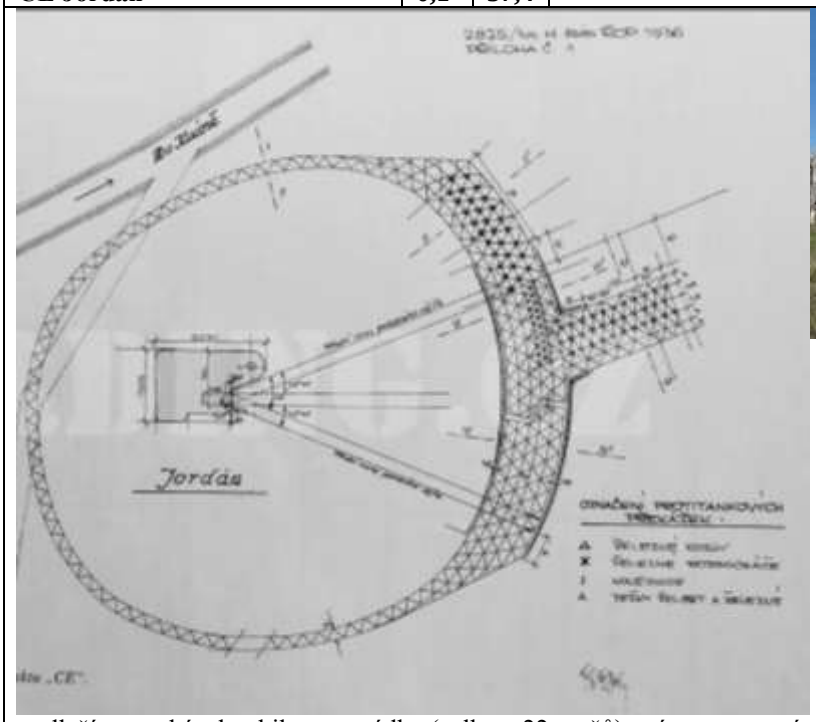

Stavba objektu byla na základě výběrového řízení svěřena pražské firmě Litická a.s., která provedla hrubou stavbu objektu od 14. dubna do 27. května 1936 za částku 884 000 Kč. Jedná se o jednostranný srub, tj. určený pro palbu hlavních zbraní jedním směrem. Objekt CE byl postaven ve II. stupni odolnosti – jeho strop tak dosahuje tloušťky 200 cm a čelní stěna, krytá násypem z kamenů a zeminy, má tloušťku 225 cm. Srub je jen částečně dvoupodlažní. V horním (přízemním) podlaží objektu CE je umístěna místnost strojovny a filtrovny, dále stanoviště velitele a místnost pro telefonistu. Ve velké střelecké místnosti byly umístěny hlavní zbraně – dvojče kulometů a protitankový kanon. Chodba v horním podlaží vedla dále do krycího křídla, kde byly u čelní stěny umístěny nádrže na vodu, toalety a vstup do pancéřového zvonu. Ve spodním podlaží se nacházely ubikace posádky (celkem 22 mužů), místnost zemní telegrafie, sklad proviantu a jímka odpadních vod.
Od podzimu roku 1936 probíhaly v objektu zkoušky zbraní vyvíjených či upravovaných pro účely těžkého opevnění. Jednalo se o zbraň L1 (4cm protitankový kanon vz. 36 spřažený s těžkým kulometem vz. 37), dále těžké kulomety vz. 35 a 37 a také lehké kulomety vz. 26. S tím souvisely i zkoušky zvláštních lafetací a dalšího příslušenství pro výše zmíněné zbraně. Zkoušky vnitřního vybavení se týkaly zejména zkoušek vzduchotechniky, osvětlení, agregátu, silnostěnných dveří a také spojovacích prostředků. Objekt CE byl využit i k nácviku běžných činností posádky včetně spolupráce při vedení palby. Získané poznatky byly od února 1937 využity pro výcvik hraničářských pluků, které obsazovaly linie těžkého opevnění. Dále byl objekt podroben zkušebnímu ostřelování, a to v podstatě všemi druhy zbraní, pěchotními i dělostřeleckými až po moždíř ráže 30,5 cm. Po válce byla část poškození srubu opravena. Srub pak byl využit ke zkouškám nového vybavení a výzbroje pro objekty těžkého opevnění u Bratislavy a na jihu Moravy, které armáda využívala. Zkoušky se týkaly nových agregátů, protichemických filtrů nebo kanónu PvK vz. 44/59 ráže 85 mm, který byl vyvinut z kanonu tanku T-34/85. Kvůli novému kanonu byla původní kanónová střílna odstraněna a nahrazena zcela odlišnou střílnou. Ve třicátých letech byly v okolí objektu zkoušeny i protitankové a protipěchotní překážky, jejichž zbytky se na místě nachází dodnes. Významnou událostí byla návštěva prezidenta republiky dr. Beneše, který se tu v listopadu 1936 podrobně seznámil s vybavením a shlédnul ukázku palebné přehrady ze všech zbraní objektu.

Pixle	**0,5**	**37,9**

Atypický pozorovací objekt se štěrbinami na dvě strany (zhruba jih a západ). Interiér členěn na více prostor, vstup v přístavku. Boční a zadní stěny opatřeny zemním záhozem.

V prosinci 1937 vybetonoval stavitel Vilibald Hieke ze Slaného na cílové ploše Jordán dvě pevnůstky vz.37 (jeden typu A-180 se zesílenou odolností a druhý typu B2-90 s normální odolností). Vzhledem k rychlému spádu událostí v roce 1938 nedošlo už k jejich plánovanému zkušebnímu zničení, byly však využívány pro "ostré" zkoušky. Až po válce byly oba objekty úplně odstřeleny. Objekt se nalézá na severní části cílové plochy Jordán ve VVP Jince (Brdy).

modrá zn.	**0,4**	**38,3**	

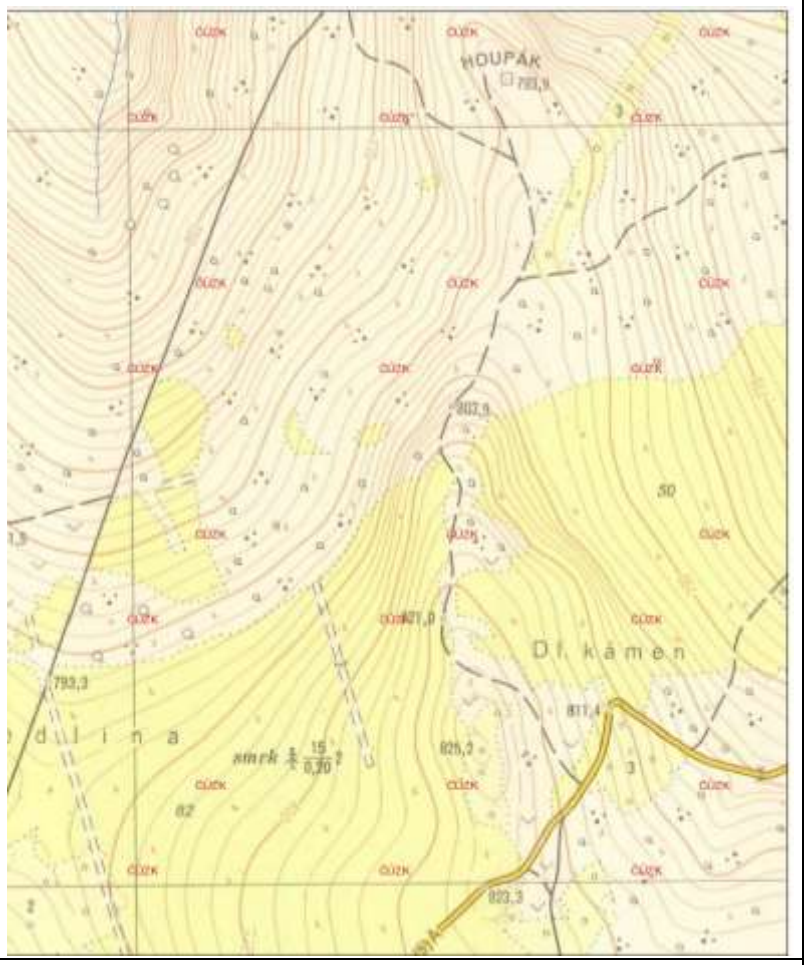

rozc. žlutá	**0,6**	**38,9**	
rozc. k letišti	**0,1**	**39**	

Bylo postaveno Němci okolo roku 1942. Bylo určeno pro zejména pro kurýrní a transportní lety pro potřeby vojenského výcvikového prostoru. Betonová plocha má rozměry 520mx70m, věž řízení letového provozu však byla dřevěná. Přistávací plocha je výrazně skloněná, což spolu se skutečností, že se jedná o plochu uprostřed lesa, muselo být pro piloty komplikujícím faktorem. Podle dostupných záznamů bylo letiště občasně využíváno i na začátku 50. let.Natáčel se zde hollywoodský film Anthropoid .

studán. Pod Hranicí	**0,9**	**39,9**	
Dolní Kvaň, rozc.	**2**	**41,9**	Název vesnice souvisí s těžbou železných rud v okolí a jejím zpracováním.
pomník PTP	**0,1**	**42**	

V letech 1950 - 1954 tady sídlil vojenský „52. Pomocný technický prapor– PTP, nazývaný „černé výložky“, jako nástupce „IV. silničního praporu“, jehož příslušníci pracovali většinou ve VVP Jince. PTP měl 6 rot, z nichž 2 byly tzv. „Farářské“, složené z představitelů církve a různých církevních řádů. Těm všem ze svatodobrotivského praporu byl odhalen ve Kvani 4. 10. 2001 památník od architekta Jiřího Rathouského, připomínající utrpení mladých mužů, kteří byli pod záminkou vojenské služby internováni a donuceni k těžkým pracím.

klášter sv. Dobrotivá	**1**	**43**	

Zdejší klášter pod názvem klášter Zvěstování Panny Marie založil jako první augustiniánský klášter v Čechách v roce 1262 pan Oldřich Zajíc z Valdeka jako dík za vítězství Přemysla Otakara II. nad uherským králem Bélou IV. v bitvě u Kressenbrunnu. V roce 1327 klášter získal ostatky svaté Dobrotivé (Benigny), umučené roku 449. Od té doby se klášter nazývá „klášter svaté Dobrotivé“ a stává se cílem každoročních poutí až do husitských nepokojů. Během husitských válek byl vypálen. Po nich byl klášter obnoven až roku 1469. Během dalších válek byl několikrát pobořen a znovu obnoven. Koncem 17. století proběhla velkorysá barokní přestavba podle plánů italského architekta Dominika Canevalleho a jeho syna. Zdejší klášter byl významným poutním místem zejména v 18. století pro svoji pověst o zázračné sošce svaté Benigny.Klášter byl násilně zrušen v dubnu 1950 v rámci Akce K, kdy byli zdejší řeholníci internováni do pracovních táborů. 1. září 1950 byl ve Svaté Dobrotivé zřízen 52. pomocný technický prapor. Areál kláštera tehdy začal chátrat. Po roce 1990 byl klášter vrácen augustiniánům, je postupně opravován, a v kostele se slouží pravidelné bohoslužby, které dojíždějí sloužit augustiniáni z pražského kláštera u kostela sv. Tomáše.

okraj lesa vlevo	**1,3**	**44,3**	Stroussbergova železnice

Těsně před tím, než trať přejde silnici Zaječov – Olešná (cca 40 m), jsou po pravé straně na louce ostružinami zarostlé zbytky **strážního domku**. Trať tedy přecházela silnici a pokračovala severním směrem k Hornímu Zaječovu. Její zbytek zde tvoří náletovými dřevinami zarostlá mez. Nebylo zde třeba stavět vysoký násep, jen nízkou vyvýšeninu v loukách. Pokud silnici Zaječov – Olešná přejdeme, zaujme nás po levé straně, cca l00 m, výrazný kopeček, tvarem podobný Řípu. Je celý načervenalý a porostlý jen prastarými stromy (třešeň, dub, borovice). Jedná se o vyvážku z **dolu Arthur**, který stál jen několik metrů odtud jihozápadním směrem. Důl je již zasypán. Ano, to je ten důl, kde Strousberg poprvé použil dynamit a došlo k závalu. Podle vyprávění očitých svědků se zde v padesátých letech 20. století propadla o několik metrů část pole s brambory. Les nad dolem, na úbočí hory Hromovka (577 m.n.m.) je doslova prošpikován jámami, pozůstatky pokusů o povrchové dobývání železné rudy. Trať poté ještě několik metrů pokračovala rovně

– bohužel v dalších zahradách již po ní není ani stopy - a potom se prudce stáčela vlevo. Na začátku této začátky bylo nakládací depo. Trať totiž vedla níže nežli veřejná cesta. Po této cestě byla ruda povozy přivážena k depu a přesypávána do vagónů. V poslední zahradě za zatáčkou je dobře vidět zbytek tohoto díla. V těchto místech s největší pravděpodobností začínal provozovaný úsek a probíhala nakládka vytěžené rudy do železničních vozů.

Pokračování tratě vlevo lesem:

Následující cca 2 km dlouhý lesní úsek patří opět k nejlépe dochovaným. Trať je zde ve svém vrcholovém úseku vedena v nadmořské výšce cca 530-540 m po mírně ukloněných svazích vrchů Hromovka a Kopaniny a nerovný terén překonává za pomoci řady svahových odřezů a náspů výšky 1 - 2 m, přerušených v místech bývalých mostků. V celé trase jsou navíc výborně znatelné prohlubně po pražcích, které dokládají že uvedený úsek byl na rozdíl od zbytku trati skutečně provozován. Po opuštění lesa trať procházela po dnešní louce, kde její trasu prozrazuje nepatrná terénní rýha a od Peškova dubu obešla po jižní straně obec Těně. Stejně jako zde, ani v navazujícím úseku mezi Těněmi a okrajem lesa před Tisým rybníkem se v zemědělské krajině nedochovaly žádné stopy.

rybník Pod Milinou	**1,5**	**45,8**	vpravo v remízku zachovalý portál odvodňovací štoly **dolu Artur**

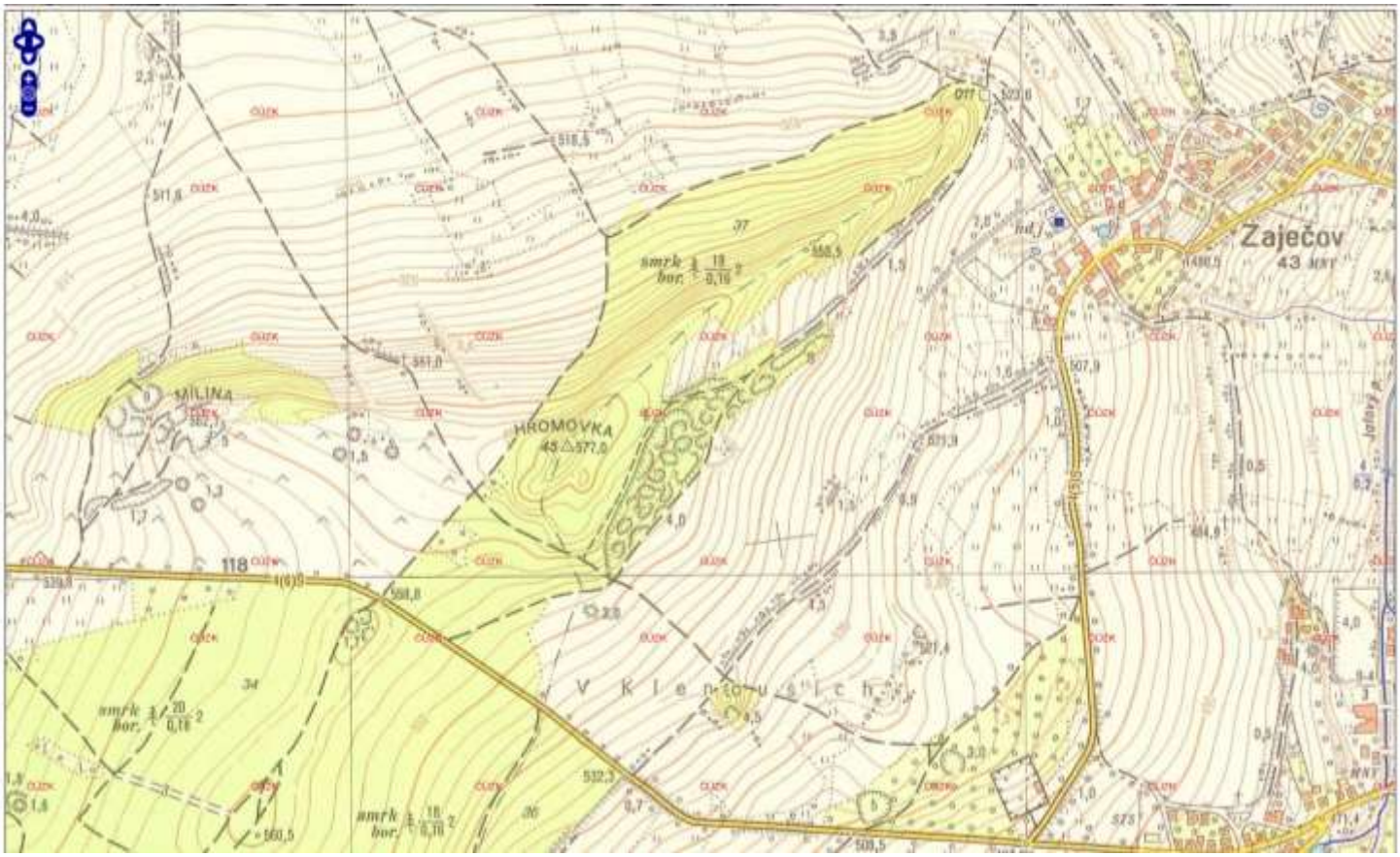

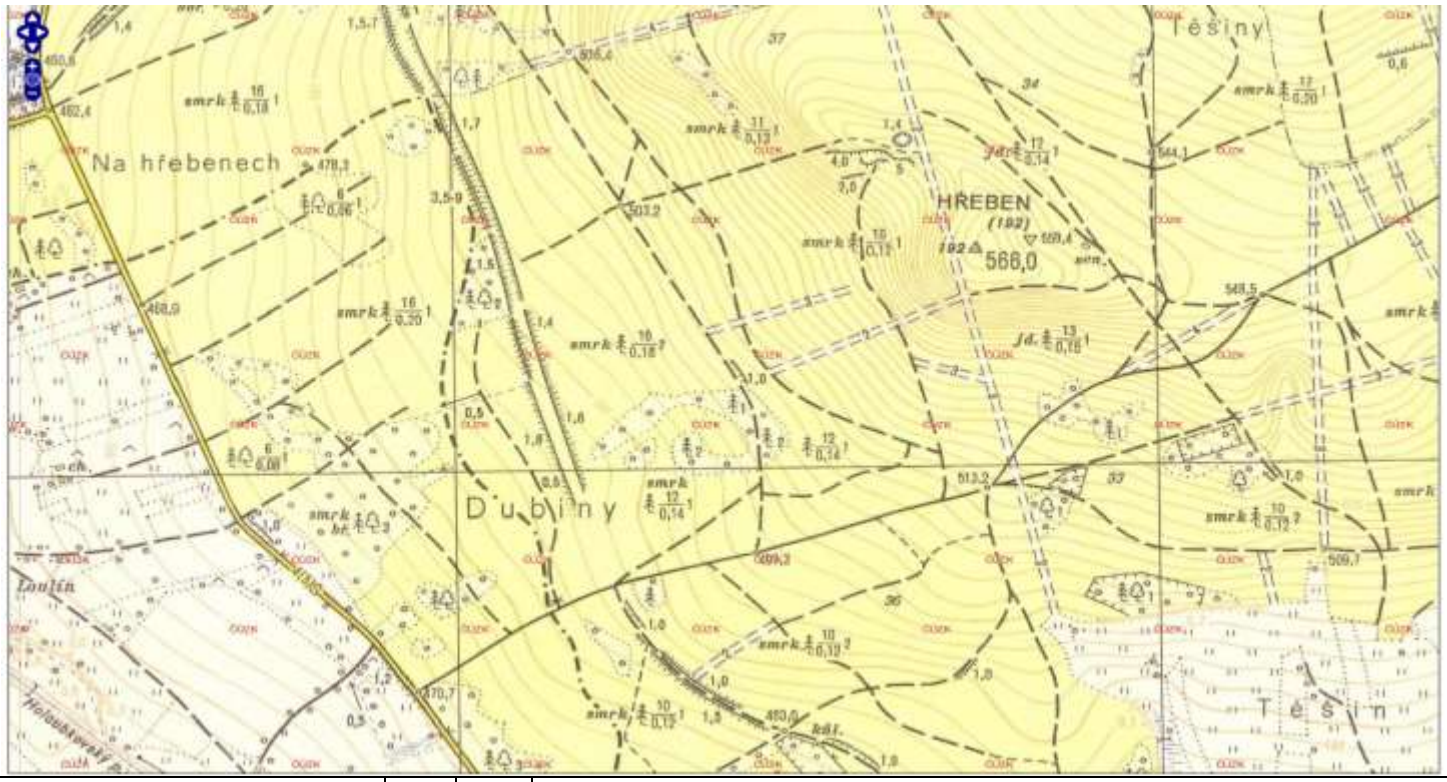

násep vpravo	**0,1**	**45,9**	Stroussbergova železnice

Pozůstatkem trati je křovinami zarostlá mez na jižním okraji obce v sousedství fotbalového hřiště, která posléze přechází v mělkém údolí zde zatrubněné Miliny v 3-5 m vysoký násep délky cca 150 m, přerušený v místě bývalého propustku. Odtud již trať mírně

stoupala k severovýchodu, aby obloukem na okraji Horního Zaječova obešla kopec Hromovka			
Olešná, prodejna COOP	**0,8**	**46,7**	
Původní latinský název Olsechyna znamená potok protékajícími olšemi. První zmínka o Olešné je z 1331 v Deskách zemských, kdy patřila k hradu Valdeku. Existovala zde **tvrz**. Pustý hrad se u Olešné připomíná roku 1652.			
polní cesta vpravo	**0,9**	**47,6**	
okraj lesa, násep	**0,4**	**48**	Stroussbergova železnice
Zprvu je po nevýrazném náspu vedena cesta, která jej opouští na rozcestí U dubu. Násep přechází v zářez až 5 m hlubokým a výrazným klesáním k hájovně Dubina.			
V Dubině, veksl	**2,3**	**50,3**	Stroussbergova železnice
Jedná se o jediný dochovaný **strážní domek** Strousbergovy dráhy, i když v současnosti má díky provedené přestavbě s původním objektem již hodně málo společného. Při pohledu z tělesa trati v lese za hájovnou je dobře patrné, že traťová kolej byla původně situována v místě dnešní stodoly. Nedaleko do hájovny lze spatřit výborně dochované zaústění cca 2 km dlouhé odbočky do dnešní železniční stanice Kařízek. Její těleso, tvořené mělkými zářezy a max. 1 m vysokými náspy, je v lesním porostu a v sousedství rybníka Němec téměř kompletně zachované. Ztrácí se až při průchodem Kařízku a i její napojení na Českou západní dráhu lze jen vytušit.			

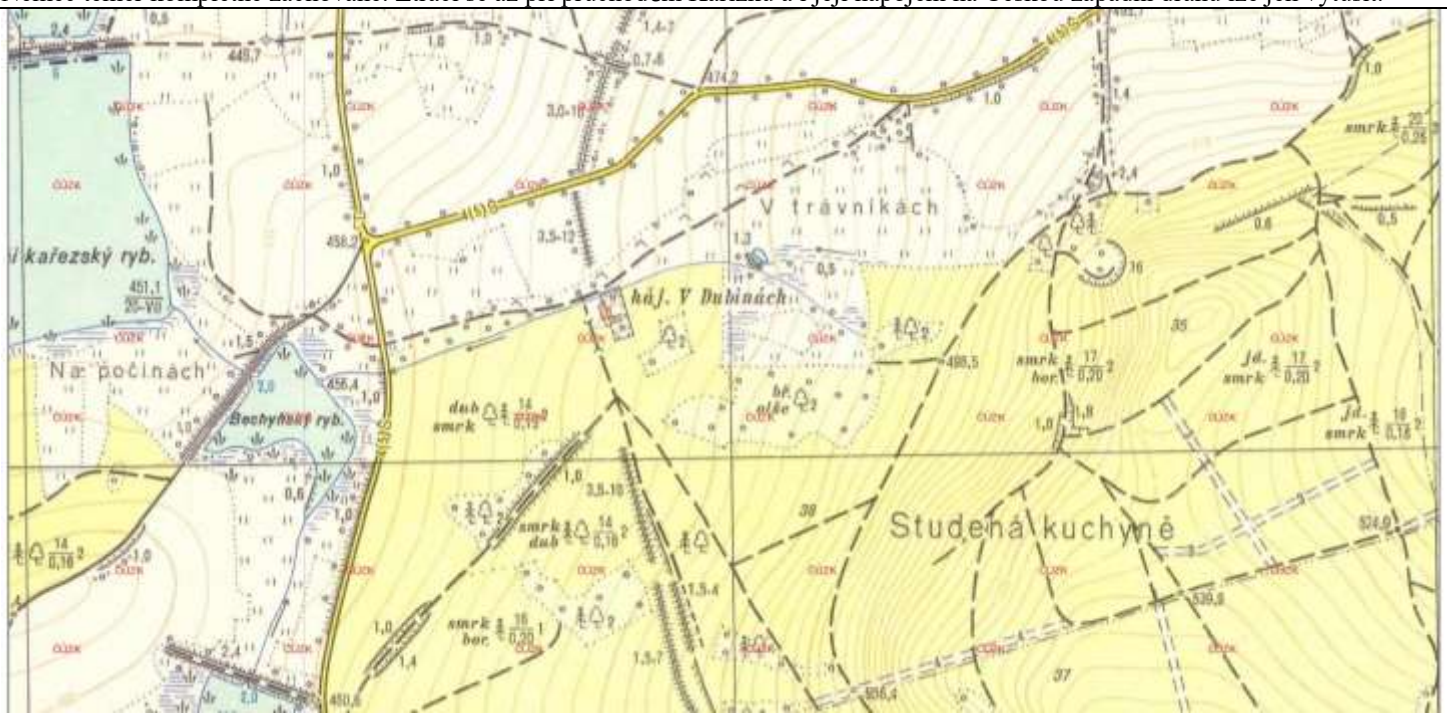

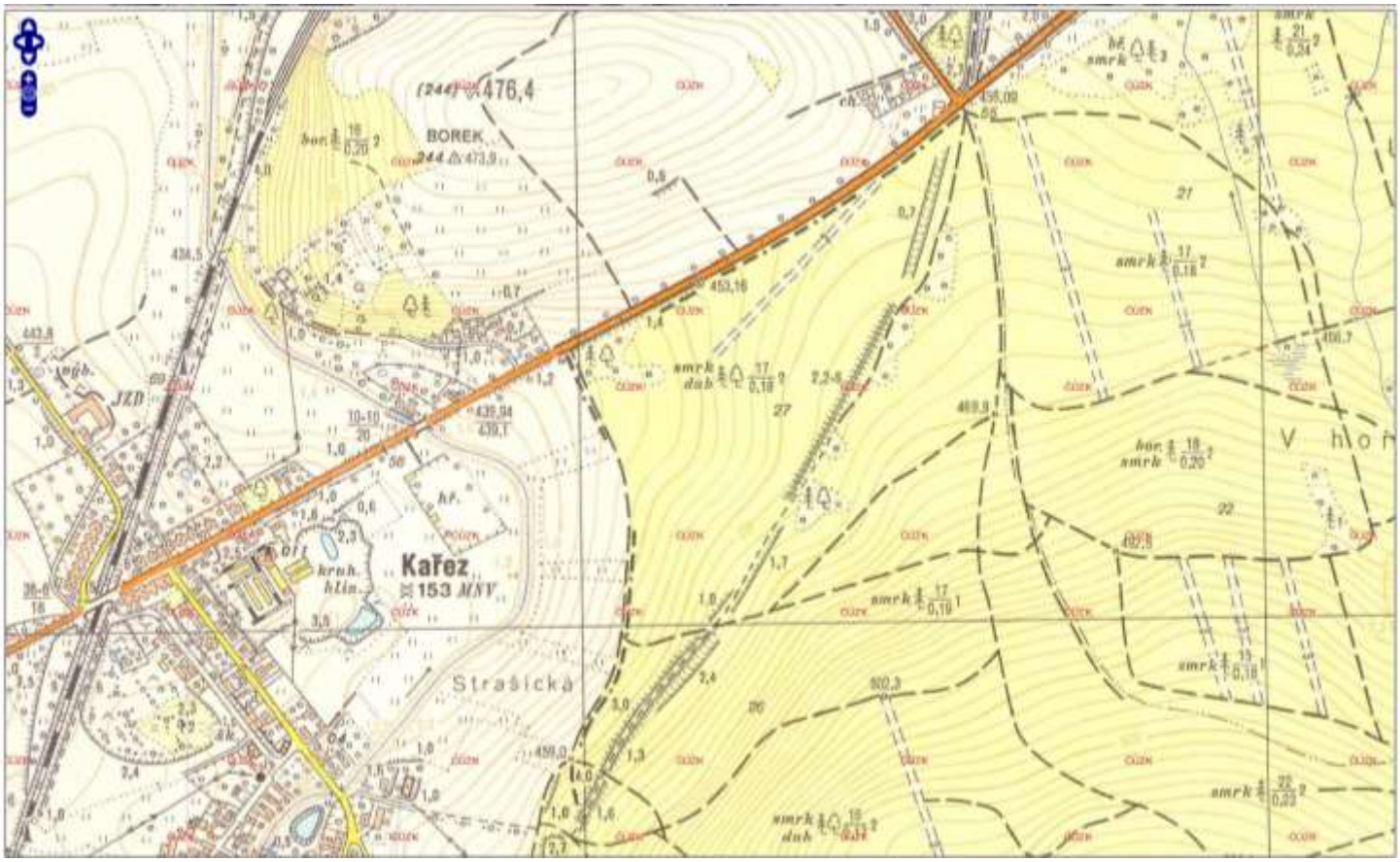

silnice	**0,4**	**50,7**	

Kařezský ryb.	**0,9**	**51,6**	
Kařez, žlutá	**0,7**	**52,3**	Název vznikl ze jména Pařez. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1281,
okraj lea, násep	**0,5**	**52,8**	Stroussbergova železnice.
Zachovalý obloukovitý propustek nad chatami.			
Tři sudy, rozc	**1,2**	**54**	Stroussbergova železnice
Asi 200 m před rozc.Tři sudy, zachovalý deskový propustek.			
železniční most	**0,5**	**54,5**	Stroussbergova železnice
V areálu firmy Agrospol Czech s.r.o. se nacházela Strousbergem založená kařezská ocelárna a válcovna, která měla vyrábět železniční koleje z bessemerované oceli. Trať dále pozvolna stoupá po mohutném náspu, aby překročila po **klenutém mostě** z pískovcových kvádrů elektrizovanou dvoukolejku Praha - Plzeň.			
Modrozelená	**0,3**	**54,8**	
Kařez - Borek	**0,5**	**55,3**	
Kařez, žst.	**1,4**	**56,7**	

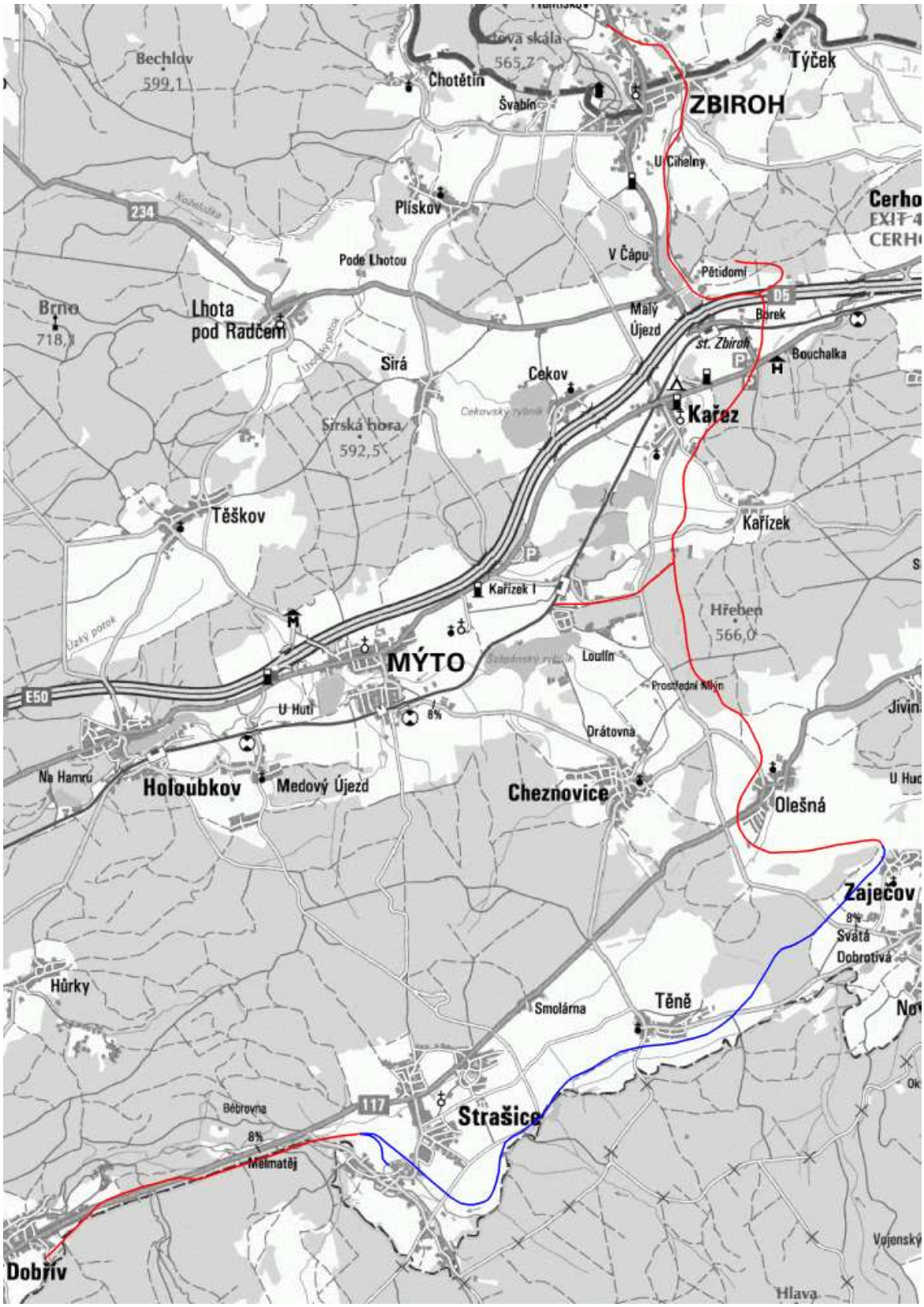

.

O dopadových plochách v Brdech obecně…

Během první světové války dochází k celkovému rozvoji dělostřelectva, který plynule pokračuje i po jejím skončení. Tehdejší děla disponují dostřelem i přes 20km. Problém je však v tom, že nejbližší střelnice vhodná pro nácvik střelby v těchto vzdálenostech, se nachází až na Slovensku, v lokalitě Malacky. Náklady na přesun dělostřeleckých posádek jsou značné. Při zřízení nové dělostřelecké střelnice je proto brán velký zřetel i na úsporu nákladů.

Ministerstvo národní obrany tedy na počátku 20. let minulého století začalo s hledáním míst, které by byly vhodné pro tento druh střelby. Jako nejideálnější se jevily právě Brdy. Původním záměrem bylo zbudování 23km dlouhé a 500m široké střelnice, což by obnášelo i drastické odlesnění oblasti. Tento záměr však narazil u veřejnosti, která se svým protestem uspěla.

V únoru 1926 padl konečný verdikt a jako nejvhodnější lokalita pro umístění „dělostřelecké střelnice“ byly vybrány Brdy. Oproti zbudování mohutného pásu střelnice se však muselo přistoupit k alternativnímu plánu. Co se odlesnění týče, bylo rozhodnuto o zbudování 3 samostatných dopadových ploch, každé o výměře 450ha. Jejich umístění bylo na svazích kopců Jordán, Brda, Tok.

Výstavba dopadových ploch

Dalším krokem bylo odlesnění ploch, ty byly odlesňovány postupně během let 1929 – 1931. Konkrétně na Jordánu byla zbudovaná i úzkokolejná vlečka, touto vlečkou se přepravovala kulatina až k hájovně na Okrouhlíku. Práce na odlesnění zde trvaly až do roku 1930, cílová dopadová plocha Jordán tak byla předána do užívání jako první. Zřejmě z tohoto období pochází i tři typově stejné pozorovatelny, které se v okolí cílové plochy nachází.

V roce 1933, kdy se stal německým kancléřem A. Hitler, řešilo MNO otázku obrany našich hranic. Volba padla na zbudování stálého opevnění. Než však došlo k samotnému budování opevnění, bylo potřeba provést mnoho zkoušek objektů, ale i vybavení. Zkoušky pevnostního betonu proběhly na dopadové ploše Brda, kde bylo v roce 1935 zbudováno několik železobetonových válců, receptura však vycházela ze směsi, která byla použita na stavbu francouzského opevnění. Testy této technologie betonování však dopadly neuspokojivě a tak Ředitelství opevňovacích prací, za pomoci špičkových českých stavařů, vyzkoumalo vlastní směs i technologii.

V roce 1936 byla na dopadové ploše Jordán dokončena výstavba pěchotního srubu s názvem Jordan CE, tentokrát už byla použita nová receptura betonu. Objekt byl testován na zásahy z děl různých ráží a byl sice poškozen, ovšem ustál i opakovaný zásah tehdy našeho nejsilnějšího děla s kalibrem 30,5cm. Palba probíhala ze střeleckých stanovišť v místech dopadové plochy Brda. Po vykonání zkoušek odolnosti byl objekt opraven a probíhaly v něm zkoušky vnitřního vybavení, včetně zbraní.

Jordán CE však nebyl jediným testovacím objektem, v roce 1936 došlo k výstavbě dvou lehkých objektů vz.36. Ty však dopadly o poznání hůře.

V roce 1937 byla na Jordánu dokončena výstavba dvou zkušebních lehkých objektů vz.37, jejich trosky jsou rozmetány v blízkém okolí.

Válečné období

Prostor byl přejmenován na Truppenübungsplatz Kammwald. Plochu na Jordánu Němci využívali k dělostřeleckému výcviku. Po obsazení Československa měli s výcvikovým prostorem veliké plány. Ty však značně zpomalila větrná smršť na koci roku 1941, která zaměstnala lidi z nedalekého pracovního a také trestného tábora na následující tři roky.

Vzniknout měla další cílová plocha – Kolvín. Plány se týkaly i Jordánu, kde bylo vystavěno několik staveb. Všechny tyto stavby mají podobný vzhled „pixle“. Liší se pouze svojí funkcí, buďto sloužily pro pozorování paleb nebo jako strojovny pro tahání terčů. Zajímavostí je, že některé pixle nesou atypické konstrukční znaky.

Německé „pixle“ na Jordánu

V roce 1942 bylo nedaleko cílové dopadové plochy Jordán dokončeno další německé dílo, jednalo se o letiště pod kopcem Hejlák. Betonová plocha má rozměry 520mx70m, věž řízení letového provozu však byla dřevěná. Přistávací plocha je výrazně skloněná, což spolu se skutečností, že se jedná o plochu uprostřed lesa, muselo být pro piloty komplikujícím faktorem. Podle dostupných záznamů bylo letiště občasně využíváno i na začátku 50. let.

Poválečné období

Po skončení 2. sv. války střelnice opět sloužila dělostřelectvu, cílem byly mnohdy testovací objekty pohraničního opevnění. V roce 1948 došlo k opravě srubu Jordan CE, ostatní objekty již ztratily význam.

Celá oblast „dělostřelecké střelnice“ sloužila hned několika odbornostem armády. Probíhal zde výcvik střelby z kanónů, houfnic, raketometů, minometů, kulometů, ale používaly se zde i protitankové řízené střely, pancéřovky a lafetované zbraně. Nelze tedy specifikovat, že by cílová dopadová plocha na Jordánu sloužila pouze k vyhrazenému účelu

Počátkem 90. let je dopadová plocha na Jordánu vedena jako „Letecká zkušební střelnice“. Probíhají zde především zkoušky nově vyvíjených pum ale i střelba z leteckých kanónů, neřízených střel vzduch – země nebo bombardování cvičnou municí do hmotnosti 100kg. Dále je zde prováděna pozemní střelba z lafetovaných leteckých zbraní (kanóny, raketomety) typu zem-zem.